

ZPRÁVA O STAVU A VÝVOJI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ZA ROK 2023

DEZA, a. s. je výrobcem základních organických látek určených pro další průmyslové využití. Trvale odpovědnému přístupu v komplexní ochraně životního prostředí, protihavarijní připravenosti, provozní bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, je věnována maximální péče.

PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI

DEZA, a.s., je výrobcem základních aromatických uhlovodíků a dalších chemických látek s více než 130 letou tradicí. Patří mezi významné podniky na světě v oboru zpracování černouhelného dehtu a surového benzolu. Neustálou obnovou a modernizací používaných výrobních technologií se společnost snaží snižovat vliv chemické výroby na životní prostředí.

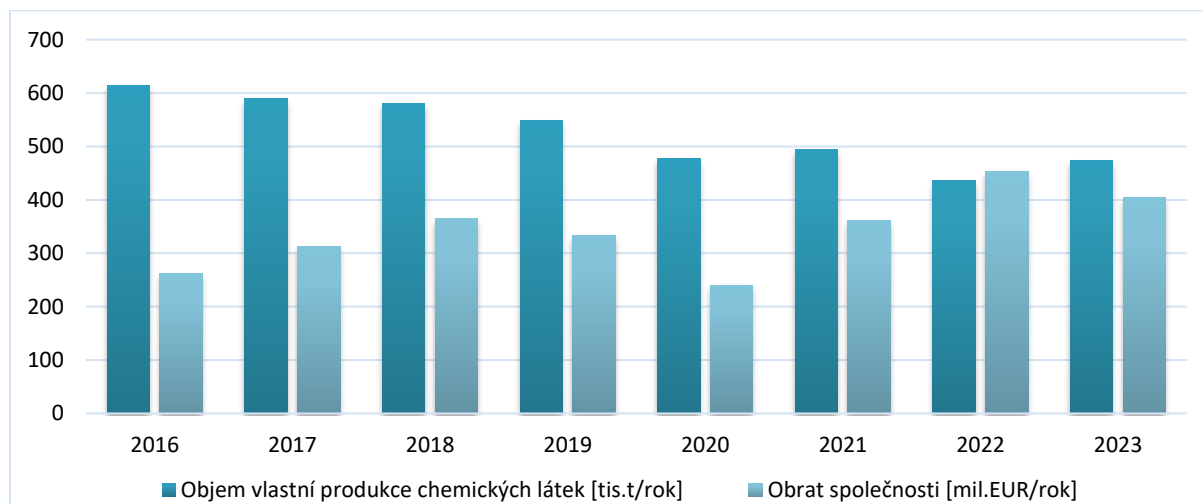
Snižování dopadů výrobní činnosti na životní prostředí a důvěra veřejnosti jsou výsledkem správně nastaveného systému managementu. Celosvětově uznávané a zavedené standardy ISO 9 001 (QMS), ISO 14 001 (EMS), 45 001 (HSMS) a 50 001 (EnMS) jsou ve společnosti DEZA, a.s. certifikovány a pravidelně přezkoumávány.

Portfolio produktů je velmi široké. Společnost DEZA, a.s. vyrábí aromatické uhlovodíky – benzen, toluen, směs xylenů, dále fenolické látky a polyaromatické uhlovodíky jako např. naftalen, anthracen, karbazol, pyren a dehtové oleje. Z naftalenu je vyráběn ftalanhydrid a následně estery, z anthracenu je produkován anthrachinon.

Významným výrobkem je černouhelná smola, která je do zámoří expedována přes firemní překladiště v polském Świnoujście. Chemická výroba je provozována v sídle společnosti ve Valašském Meziříčí a dále v odloučeném provozu Organik v Otrokovcích. Pro dceřinou společnost CS CABOT spol. s r.o. je vyráběna základní surovina pro výrobu sazí.

DEZA, a.s. má moderně řešenou výrobu energií z konvenčních i alternativních paliv, řízené čištění odpadních vod fyzikálně chemickými a biologickými procesy. K minimalizaci produkce nebezpečných odpadů je uplatňována podniková spalovna průmyslových odpadů.

Společnost **DEZA, a.s.** je dlouhodobým účastníkem programu Odpovědné podnikání v chemii. Tuto celosvětovou iniciativu, vedoucí k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví a bezpečnosti zaměstnanců, obyvatel a životního prostředí, aktivně podporuje. V roce 2020 bylo osvědčení Responsible Care obhájeno již po deváté v řadě, s právem užívat logo RC do října roku 2024.

INVESTICE A ROZVOJ

Přijatý závazek k neustálému snižování dopadů z provozované činnosti a poskytovaných služeb na životní prostředí a zdraví lidí je pravidelně promítnut do investičního plánu technického rozvoje. V roce 2023 byly dokončeny nebo investičně podpořeny následující ekologicky smýšlející projekty a záměry:

- Rekonstrukce kotle D1 a úpravy denitrifikace spalin na kotli K2 teplárny
- Úpravy hermetizace exhalací na výrobních provozech Fenoly a MTVCH
- Hermetizace provozu Estery VM v souvislosti s intenzifikací této výroby
- Náhrada hořáků plynových provozních pecí za nízkoemisní typu LowNOx
- Snižování emisí NO_x pomocí SNCR na spalovně průmyslových odpadů
- Procesní monitoring odpadních vod a detekce koncového plynu

Investice [mil. Kč]	2020	2021	2022	2023
Obnovovací	65,1	84,9	169,9	74,3
Rozvojové	138,1	69,8	138,0	39,7
Ekologické	123,6	122,4	89,1	49,6
Celkem	326,8	277,1	397,0	163,5

V posledních 10 letech bylo do ekologizace zařízení investováno více než 1,068 miliardy Kč. Dlouhodobě tak podíl investic do ekologie představuje téměř 30 % vynaložených nákladů.

Provozní výdaje, související s ekologizací zařízení, dosáhly v roce 2023 nákladů 475,4 mil. Kč. Dalších 22,6 mil. Kč bylo vynaloženo na zajištění provozní bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

OCHRANA OVZDUŠÍ

DEZA, a.s. je provozovatelem více než 60 stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, provozovaných v souladu se závaznými podmínkami provozu a ve shodě s požadavky na nejlepší dostupné techniky (BAT), současně vyjádřené v evropských referenčních dokumentech (BREF).

Hermetizací výrobních provozů, efektivním zpracováním odpadních plynů a čištěním spalin je dosazováno emisní úrovně na nejnižší možné dosažitelné úrovni.

Celkové emise do ovzduší v roce 2023 a v letech předchozích jsou následující:

Ukazatel [t/rok]	2020	2021	2022	2023
Oxidy síry (SO ₂)	940,577	1074,034	1082,226	1036,153
Oxidy dusíku (NO _x)	540,735	636,603	610,498	587,324
Oxid uhelnatý (CO)	77,475	46,815	38,084	40,040
Oxid uhličitý (CO ₂)	308 839	305 647	269 528	266 181
Tuhé znečišťující látky (TZL)	13,635	14,790	13,387	14,571
Těkavé organické látky (VOC)	16,549	14,790	10,385	13,138
Emise VOC na produkci výroby [%]	0,0035	0,0029	0,0024	0,0028

Emisní úroveň je periodicky ověřována jednorázovými měřeními, prováděnými akreditovanými laboratořemi. Na významných zdrojích jsou uplatňovány kontinuální emisní monitorovací systémy. Náklady za ověřování úrovně emisí dosáhly v roce 2023 výše 1,274 mil. Kč.

Od roku 2005 je DEZA, a.s. zařazena do evropského systému obchodování s emisními povolenkami skleníkových plynů. Za rok 2023 dosáhly emise CO₂ zahrnuté pod EU ETS úrovně 252 399 tun.

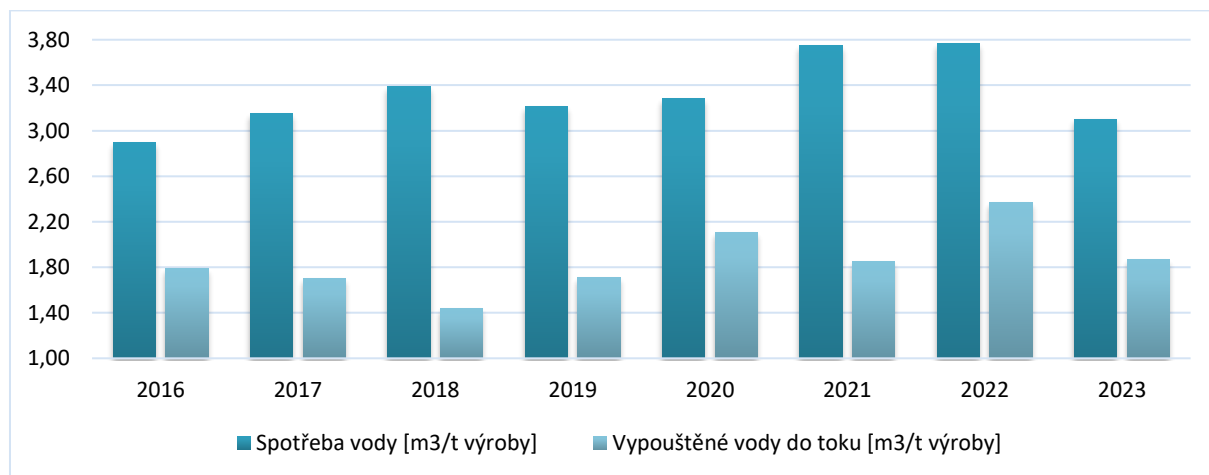
Ve vazbě na záměr denitrifikace spalovny průmyslových odpadů a rozšíření systému hermetizace o výrobu Estery VM, se předpokládá další snížení úrovně oxidů dusíku a těkavých organických látek.

OCHRANA VOD

Prioritou DEZA, a.s. v oblasti ochrany vod je minimalizace dopadů technologických odpadních vod z provozů na kvalitu vody, vypouštěné do recipientu. Za tímto účelem je provozováno vícestupňové chemické a biologické čištění průmyslových odpadních vod, které splňuje požadavky nejlepší dostupné techniky pro vypouštění vody z chemického průmyslu (BAT CWW). Provedená intenzifikace biologické čistírny s náklady ve výši 438 mil. Kč, zahrnující předřazenou tlakovou flotaci, kaskádovou aktivaci a terciální stupeň čištění vod, plánovaně přešla do trvalého provozu 7. listopadu 2023.

Postupné zavádění technik ke snižování úrovně emisí často vede ke zvyšování spotřeby zdrojů, zejména napájecí vody k výrobě tepla a užitkové vody, vynucené přijatými ekologickými opatřeními.

Pravidelně a dlouhodobě je prováděn monitoring podzemních vod. V areálu ve Valašském Meziříčí je provozována hydraulická bariéra, tvořená 11 aktivními vrty, 5 vrty vnitřní linie a 13 monitorovacími vrty, jejichž účelem je zamezení kontaminace podzemních vod mimo výrobní areál.

Celkové emise do povrchových vod v roce 2023 a v předchozích letech ukazuje následující tabulka:

Ukazatel [t/rok]	2020	2021	2022	2023
Chemická spotřeba kyslíku (CHSK _{Cr})	21,238	14,911	14,602	17,048
Sloučeniny fosforu (P celk.)	0,195	0,363	0,177	0,110
Sloučeniny dusíku (N anorg.)	2,341	2,164	1,402	3,293
Rozpusťné anorganické soli (RAS)	643,8	762,5	673,6	633,1
Nerozpuštěné látky (NL)	4,022	3,341	3,528	2,877

Pro vypouštění odpadních vod do vod povrchových, stanovené závaznou podmínkou provozování, jsou stanoveny emisní limity v souladu s požadavkem na dobrý stav vodního toku.

PRŮMYSLOVÉ ODPADY

Výrobní provozy na sebe logicky navazují tak, že vedlejší a zpravidla méně uplatnitelné produkty jsou jinde zužitkovány jako cenný surovinový zdroj chemických výrob, až v konečné fázi energeticky zhodnoceny jako alternativní palivo. K minimalizaci produkce vznikajících nebezpečných odpadů je uplatňována spalovna průmyslových odpadů s utilizací tepla, současně provozovaná jako nejlepší dostupná technika (BAT WI). K tepelnému zpracování na spalovně jsou rovněž přijímány problematických odpady z regionu. Až nespalitelné, materiálově přepracovatelné nebo jinde lépe uplatnitelné odpady a vedlejší produkty jsou předávány specializovaným firmám.

Dlouhodobým cílem společnosti DEZA, a.s. je minimalizace produkce odpadů s trvalým záměrem jejich opětovného využití. Celková produkce odpadů dlouhodobě osciluje kolem úrovně 2,51 %, vztažené k jednotkové produkci relevantní výroby a je uvedena v následující tabulce:

Ukazatel [t/rok]		2020	2021	2022	2023
Produkce	nebezpečné odpady	8 561	7 885	6 546	5 752
	ostatní odpady	12 935	2 985	8 189	2 802
	odstraněno na spalovně	7 902	7 698	6 671	5 381
	celková produkce	21 496	10 842	14 736	8 555
	na jednotku relevantní výroby [%]	3,77	2,19	2,69	1,81

Externím zařízením určených k nakládání s odpady bylo v roce 2023 předáno 3 173,9 tun odpadů, z toho 26,6 % bylo materiálově využitelných a jen 13,3 % odpadů bylo posuzováno jako nebezpečných.

CHEMICKÁ LEGISLATIVA

Sílící tlak environmentálních opatření v rámci European Green Deal se v rámci chemické legislativy odráží v přijetí Strategie pro chemické látky (CSS). Lze předpokládat, že revize nařízení REACH a nařízení CLP zahájená Evropskou Komisí vyvolá další dopady na chemický průmysl. Byla proto ustanovena interní pracovní skupina, která se zabývá dopady a identifikací opatření, vyplývající ze Zelené dohody.

DEZA, a.s. je aktivním členem sektorových skupin v rámci CEFIC (Evropská rada chemického průmyslu), které spojuje společné úsilí o monitorování dění kolem jednotlivých chemických látek a omezení, navrhovaných Evropskou Komisí, členskými státy či nejrůznějšími nevládními organizacemi. DEZA je také členem konsorcií, která řeší problematiku Nařízení 1907/2006 (REACH).

Největší výzvou je v současné době nutnost aktualizace registrační dokumentace látek a provádění toxikologických a ekotoxikologických zkoušek, které pro vybrané látky požaduje Evropská agentura pro chemické látky (ECHA). Náklady za provedení těchto zkoušek dosáhly v roce 2023 výše 6,422 mil. Kč.

SPOTŘEBA ENERGIÍ

Spotřebu energií v posledních letech dokladuje následující přehled:

Energie [GJ/rok]	2020	2021	2022	2023
Spotřeba tepelné energie	2 021 872	2 054 799	1 692 110	1 622 358
Nákup elektrické energie	104 093	103 228	86 343	100 489
Výroba elektrické energie	180 958	176 239	156 730	143 658
Celková spotřeba energií	2 125 965	2 158 027	1 778 453	1 722 847

Na podnikový systém centrálního zásobování teplem jsou napojeny místní firmy, zprostředkovaně i domácnosti. V roce 2023 bylo externím odběratelům předáno celkem 231 TJ tepla, což je asi 12,5 % celkové produkce. Přebytečné a dále nevyužitě teplo slouží k výrobě elektrické energie. Zdrojem tepla jsou chemické výroby, ale i komerční paliva a alternativní paliva z chemických výrob a dále vysoce výhřevné odpady nebo koncové odpadní plyny.

Na teplárně je provozována denitrifikace spalin technikou SNCR, polosuchá metoda odsíření a odprášení spalin na rukávovém filtru. Tato ekologická opatření, posuzované jako nejlepší dostupné techniky (BAT LCP), přispěly k dodržení přísnějších emisních limitů, platných od 18. srpna 2021, a současně vedou ke snížení dopadů na životní prostředí při výrobě tepla.

Implementace energetického informačního systému ENERGIS, i certifikovaný energetický systém managementu hospodaření s energií v souladu s nornou ČSN ISO 50 001 a stanovení akčních cílů vede k postupnému snižování energetické náročnosti provozovaných činností, které vykazují v posledních letech sestupný trend.

SPOLEČENSKY PROSPĚŠNÉ AKTIVITY

Při rozvoji společenských vztahů DEZA, a.s. respektujeme informační otevřenost. Veřejnost informujeme o svém vlivu a komplexní ochraně životního prostředí. Investiční záměry jsou včasně projednávány

s odbornou veřejností i veřejnoprávními orgány. Jsme významným zaměstnavatelem v regionu. Svým zaměstnancům nabízíme řadu nadstandardních benefitů a vytváříme bezpečné pracovní podmínky a jistoty dobrého zaměstnavatele. O dění ve firmě informujeme v periodiku Valašský chemik.

Sponzorské aktivity jsou zaměřeny především na vybrané zájmové skupiny (sportovní výchovu mládeže, kulturní a charitativní projekty) s cílem propagovat a vysvětlovat úlohu chemického průmyslu v našem každodenním životě, i v budování vyspělé ekonomiky. V roce 2023 jsme podpořili vybrané žádosti a vynaložili finanční prostředky ve výši 2,121 mil. Kč. Spolupracujeme s odbornými středními školami v regionu a podporujeme studenty ve studiu těchto oborů.

BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Bezpečnost a hygiena práce jsou zajišťovány na bázi systémového řízení, kde dochází k opakovaným školením zaměstnanců a k celkové osvětě v této oblasti. Následně dochází ke kontrolní činnosti vedoucími pracovníky společnosti. Nepozornost a podcenění rizika jsou hlavními příčinami incidentů.

V roce 2023 bylo evidováno 16 úrazů s následnou pracovní neschopností a 43 drobných zranění.

Pracovní úrazy zaměstnanců	2020	2021	2022	2023
Počet pracovních úrazů	16	14	9	16
Frekvence úrazů ¹⁾	10,0	8,8	5,8	10,8
Četnost úrazů ²⁾	1,56	1,38	0,90	1,69

Poznámky: ¹⁾ počet úrazů na milion odpracovaných hodin; ²⁾ počet úrazů na 100 zaměstnanců

Hygiena práce je zajišťována monitoringem pracovních pomůcek, měřením koncentrace škodlivin v pracovním prostředí, prováděném vlastní akreditovanou analytickou laboratoří. Zjištěné výsledky jsou podkladem pro kategorizaci prací a jsou promítnuty do plánu nápravných opatření.

PREVENCE A PROVOZNÍ BEZPEČNOST

S ohledem na množství a rizikovost skladovaných chemických látek se řadí provozovny DEZA, a.s. mezi objekty, na které jsou kladeny zvýšené požadavky na prevenci vzniku závažných havárií. V technologii se proto uplatňují akční a pasivní prvky preventivní ochrany, které umožňují včasnou detekci nestandardních stavů a umožňují vhodné provedení adekvátních opatření, vedoucích k zamezení havarijní situace. Současně chemické provozy plní požadavky na nejlepší dostupné techniky (BAT LVOC).

Každoročně probíhají pravidelné nácvičky havarijní připravenosti, zpravidla za účasti podnikového hasičského záchranného sboru, který se rovněž podílí na dobrovolném systému TRINS. Je tak veřejnosti nabízena nepřetržitá pomoc při řešení mimořádných situací spojených s přepravou, nakládáním či skladováním nebezpečných látek na území ČR.

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Obchodní jméno: **DEZA, a.s.**

Sídlo společnosti: Masarykova 753
Krásno nad Bečvou
757 01 Valašské Meziříčí

Provoz Organik: třída Tomáše Bati 1764
765 02 Otrokovice

DEZA Polska: ul. Bunkrowa 1
Nabrzeze Chemikow
72-602 Świnoujście

Identifikační číslo: 00011835

VAT: CZ 00011835

Telefon: +420 571 69 1111 (recepce)
+420 571 69 2110 (dispečink)

Datová schránka: av3cdzk

Email: info@deza.cz

Webová stránka: www.deza.cz

SYSTÉMY INTEGROVANÉHO ŘÍZENÍ A CERTIFIKÁTÝ

Responsible Care (RC)
od roku 1994

ČSN EN ISO 9001 (QMS)
od roku 1996

ČSN EN ISO 14001 (EMS)
od roku 2012

ČSN ISO 45 001 (HSMS)
od roku 2021

ČSN ISO 50 001 (EnMS)
od roku 2024

